

Azərbaycan davakar Ermənistan revanşizminə sarsıdıcı zərbə vurdu

Son zamanlar işğalçı Ermənistanın ciddi-cəhdə revanşa, yeni hərbi əməliyyatlara və irimiqyaslı hücumu hazırlaması sirr deyildi. Bunu son tərribatdan dərhal sonra düşmən ölkənin baş naziri Nikol Paşinyan parlamentdəki çıxışında "Hamı bilirdi ki, müharibə olacaq" bəyanatı ilə təsdiqlədi.

Sentyabrın 12-də gecə saatlarından başlayaraq Ermənistan silahlı qüvvələrinin Basarkeçər, İstisu, Qarakilsə və Gorus yaşayış məntəqələri istiqamətində yerləşən bölmələri tərəfindən Azərbaycan Ordusunun Daşkəsən, Kəlbəcər və Laçın rayonları ərazisindəki bəzi mövqeləri, sığınacaqlar və dayaq məntəqələri müxtəlif çaplı silahlar, o cümlədən, minaatanlardan intensiv atəşə tutuldu. İşğalçı ölkənin silahlı quldur dəstələrinin Azərbaycan–Ermənistan dövlət sərhədi genişmiqyaslı tərribat törətməsi nəticəsində Azərbaycan Ordusunun və Sərhəd Xidmətinin bölmələri düşmən diversiya qruplarının fəaliyyətini zərərsizləşdirmək məqsədilə təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirdi.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin tərribatının, ölkəmizin ərazisinə və

suverenliyinə qarşı hərbi təhlükələrin qarşısının alınması, hərbi qulluqçularımızın, o cümlədən, Kəlbəcər və Laçın rayonları ərazisində infrastruktur işlərinə cəlb olunmuş mülki işçilərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Ordusunun bu istiqamətdə dislokasiya olunan bölmələri tərəfindən qəti cavab tədbirləri görüldü.

Nəticədə, düşmən kifayət qədər ağırlı-acılı cavab aldı, ciddi itkilərə məruz qaldı. Texnika itkiləri milyardlarla dollar dəyərindədir. Şəxsi heyətdə 200 nəfər itkinin olduğu bildirilir, amma buraya mövqelərinde qoyub qaçdıqları cəsədləri, əsir düşən erməniləri də əlavə etsək, say 250-yə qədər gedib çıxacaq.

Şerti sərhəddə baş verən düşmən tərribatlarının qarşısını alan zaman Azərbaycan Ordusunun onlarla hərbi qulluqçusu şəhid oldu.

Bu canlı qüvvə itkisi, təbii ki, hər birimizi dərinəndən məyus edir, amma bizim yerləşdiyimiz coğrafiya və mövcud hərbi siyasi vəziyyət Ermənistan silahlıların ardı-arası kəsilməyən tərribatlarının qarşısının dinc yolla alınmasına imkan vermir. 34 illik Ermənistanla mövcud olan vəziyyət və 26 il davam edən danışıq prosesləri də göstərdi ki, sülh yolu ilə ermənilərin getdikcə ölkəmizə qarşı miqyası daha da artan ərazi iddialarının qarşısını almaq mümkün deyil.

Biz çox hiyləgər düşmənlə qarşı-qarşıyıyıq. Onlar Azərbaycanın bərpa işlərinə, Qarabağın, Zəngəzurun yenidən qurulmasına, qoşunlarımızın orada möhkəmlənməsinə qarşı gələcəkdə də tərribatlar törədə bilərlər. Buna görə də bizim güc strukturlarımız daim barmağını tətikdə saxlamalıdır. Ermənistanın nəzarətində olan çox sayda mövqə artıq Azərbaycan Ordusundadır və bu mövqələrin hər birində düşmən yaralı və ölümlərini tərk edərək qaçıb.

Ermənistanın əvvəllər tərribatlar istiqamətdə atdığı addımların hansı uğursuz nəticələrə gətirib çıxardığı məlumdur. Hazırkı əməliyyatla isə düşmənin revanş hazırlıqlarını sıfırladıq və Azərbaycan ərazilərinə gələcəkdə mümkün ola biləcək təhdidlərin minimallaşmasına nail olduq. Azərbaycan heç bir halda Ermənistan tərəfindən fakt qarşısında qoyula bilməz. Lakin məğlub olduqca quduzlaşıb ağılı bir az da itirən düşmənin yaxın və orta perspektivdə yeni tərribatlar törətməyəcəyini demək çətindir.

Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində Ermənistanı məğlub etdi. Lakin erməni tərribatları bitmərsə, biz cavab vermək məcburiyyətində qalıyıq. Son olay da ölkəmizə və hərbi bölmələrimizə qarşı ardıcıl həyata keçirilən tərribatların hansı acı nəticələrə

gətirib çıxaraçağını bir daha nümayiş etdirdi. Həm Qarabağda, həm də sərhəddə artan tərribatlara Azərbaycan Ordusu məhz Ermənistanın ərazisində cəmi 7 saat davam edən unikal əməliyyatla cavab verməklə mənfur düşmənin bütün bu planları alt-üst etdi.

Bu döyüşlərdə Azərbaycan Ordusu və DSX-nin şəhidlər verməsi geniş müzakirələrə səbəb oldu. Daha çox sosial şəbəkələrdə itkilərimizin çox olmasına dair səslənən fikirlərə münasibət bildirmək istəyirəm. Təbii ki, 1 nəfər belə şəhid olması bizim üçün çoxdur. Amma itkisiz döyüş və əks hücum resepti hələ mövcud deyil. Bilən varsa desin. Həyatında düşməne güllə atmayan, əsgərlik görməyən və ordu ilə heç bir əlaqəsi olmayan birinin məhz Vətən yolunda qurban geden şəhidlərimizin həyatı bahasına əldə olunan nailiyyətləri görməməsi və "itkilərin çox olması ilə bağlı strateji araşdırmalar" dərc etməsi təəssüf hissi doğurur.

Əgər bəzilərinin bilərəkdən cəmi 7 saat ərzində qəhrəman Ordumuzun əldə etdiyi nailiyyətlərdən xəbəri yoxdursa, o zaman bunları bir daha sadalamaq məcburiyyətindəyəm:

– Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Laçın, Kəlbəcər və Zəngilan istiqamətində atəş açdığı bütün hərbi təyinatlı obyektlər və dayaq məntəqələri darmadağın edildi. Azərbaycan ərazilərinin təhlükəsizliyinə təhdid yaradan bu obyektləri bərpa etmək üçün Ermənistanla küllü miqdarda vəsait və ən azı 4-5 il zaman lazımdır.

– Azərbaycan həmin bölgədə bütün nəqliyyat-kommunikasiya sistemini, çox mühüm yüksəklikləri nəzarətə götürüb. İrəvan–Qafan yolu Ordumuzun nəzarəti altındadır. Ermənistan Azərbaycana qarşı nə indi, nə də gələcəkdə heç bir real təhlükə yarada bilməyəcək.

– Ermənistanın xeyli sayda hərbi texnikası, milyarddan artıq dəyəri olan iki S-300 kompleksinə atıcı qurğusunu, radiolokasiya stansiyasını, 200 nəfərə yaxın canlı qüvvəsini, çoxlu sayda hərbi obyektinə onlarla döyüş məntəqəsinə məhv edilmiş.

– Ermənistanda yüzlərlə yaralı var. İtkinlər, səngərlərdə ölüb qalanlar və əsir düşənlər barədə İrəvan hələ də susmaqda davam edir. İstənilən halda Ermənistanın bütün parametrlərində çöhrə itkiləri Azərbaycanın bir neçə çoxdur.

“İtkilərin çox olması ilə bağlı strateji araşdırmalar” dərc edilənlərə bir neçə sualım var:

1. Son bir ay ərzində Ermənistan silahlı qüvvələrinin dövlət sərhədinin Laçın, Gədəbəy, Daşkəsən və Kəlbəcər rayonları istiqamətində tərribatların, Azərbaycan Ordusunun həmin rayonların ərazisindəki mövqələrinin müxtəlif çaplı silahlardan atəşə tutulması hallarının qarşısının alınması və gələcəkdə təkrarlanmaması üçün Azərbaycan Ordusu nə etməli idi?

2. Ermənistan tərəfindən Azərbaycan sərhədləri boyunca hücum təyinatlı silahların, ağır artilleriya vasitələrinin və şəxsi heyəti cəmləşdirməsinin qarşısını itkisiz şəkildə necə ala bilərdik?

3. İlk atəşi düşmən qəfil və bir neçə istiqamətdən açırsa, o zaman itkidən şəxsi heyəti kim və neçə tam həcmdə sığortalaya bilər?

4. Tarixi torpaqlarımızda yerləşən və biza qarşı atəş açılan düşmən mövqələrin silahlılardan təmizlənməsi və orada Azərbaycan Əsgərinin yerləşdirilməsinin itkisiz resepti mövcuddurmu?

2 il əvvələ qədər “Düşmən Ağdamın Çıraqlı kəndi istiqamətində yerləşən hərbi mövqələrimizi atəşə tutub” açıqlaması ilə “Azərbaycan Ordusu düşmənin Qafan, Zəd və İstisuda (Cermukda) yerləşən hərbi hissələrinin darmadağın

edib” və ya “Laçın, Kəlbəcər və Zəngilan istiqamətində Azərbaycan Ordusunun mövqələrinə qarşı müxtəlif çaplı silahlardan və artilleriya qurğularından atəş açan düşmənin bütün hərbi təyinatlı obyektlər darmadağın edilib” gerçəyi arasında doğrudanmı fərqi hiss etmələr? Doğrudanmı bu gün düşüncə və niyyət qynağı şübhəli olan bəzi “analitik”lər son 100 ildə ilk dəfə Göycə gölüne, Basarkeçərə, Qarakilsəyə, Qafana və digər tarixi torpaqlarımıza bu qədər yaxın olduğumuzu və bunun məhz şəhidlərimiz sayəsində mümkün olduğunu anlamaq istəmir?

Sadaladıqlarımızın hamısının demirəm, heç olmasa hər hansı birinin itkisiz mümkün ola biləcəyinə dair kimin təklifi varsa, sübut etsin. Bu bəndlərin hər birini real təkliflərini yazan istənilən şəxsə istənilən platformada və ya canlı yayımda müzakirə etməyə də hazırım.

İstənilən döyüş, ən azı, canlı qüvvə, hərbi infrastruktur və texniki vasitələrin itkiləri ilə müşayiət olunur. Düzənlilik ərazidə müdafiə olunan tərəfin itkiləri isə hücum edən tərəfin itkilərindən, adətən, 3 dəfə çox olur. Dağlıq ərazilərdə bu itki 5 dəfəyə qədər arta bilər. Son iki cümlənin hər biri hərfi döyüş meydanının həlak olan əsgərlərin qanı ilə yazılıb.

Son döyüşlərdə şəhid olan qəhrəmanlarımızın sayına gəldikdə isə biz I Qarabağ müharibəsi zamanı daha çox itkilər verirdik və əraziləri də itirirdik. 1992-ci ildə tək Fərrux dağında bir neçə dəfə, gündə yüzlərlə gənc əsgərimizin şəhid olmasını və sonra həmin ərazinin düşmənin əlinə keçməsinə xatırlayacaq. Yaxud da 1992-ci ilin 7 oktyabrında Laçın dəhlizində 45 nəfərlik bölüyün 15 nəfərini şəhid, yaralı və itkin olaraq itirdik, şəxsi heyəti qorumaq məqsədilə yuxarı komandanlığın israrlı əmrilərindən sonra strateji dəhlizi düşməne təslim etdik. Odur ki, döyüşdə və ya müharibədə kimsə, xüsusilə də düşmən üzərinə hərəkət edən bölmə itkidən sığortalana bilməz. Bu məsələyə itkilərin əldə olunan nailiyyətlərə adekvat olması baxımından yanaşılmasını daha doğru hesab edirəm.

Başqa bir fakt. Azərbaycan Vətən müharibəsində orta hesabla hər gün döyüşlərdə 67 nəfər itki verməklə 110 kvadratkilometrik ərazi əldə edib. Amma bu göstəricilər müharibənin ilk günü üçün keçərlidir deyil. Müharibənin ilk günündə itkilərimiz 3-4 dəfə artıq,

azad etdiyimiz ərazi isə 3 dəfəyə qədər daha az idi və bu müharibə qanunlarına zidd deyildi. Çünki düşmənin 1-ci eşalonunun yarılması daha çox itkilərlə və ləng hücum təmpləri ilə fərqlənir.

Son döyüşlərdəki şəhidlərimiz sayəsində 100 kvadratkilometrden çox ərazinin, həm də tarixi torpaqlarımızda yerləşən və çətin relyefə malik bir coğrafiyanın azad edilməsi ilə nəticələnib. Bunun düşmənin 2 il ərzində möhkəmləndirdiyi 1-ci eşalonunun yarılması ilə həyata keçirildiyini unutmamalı deyilik. Dünya hərbi tarixində bir yüksəklik və ya əlverişli mövqə uğrunda dəfələrlə çox itkiyə baxmayaraq nəticənin əldə olunmamasına dair nümunələr kifayət qədərdir.

Odur ki, hər birimizi Azərbaycanımız, şəhidlərimiz və bənzər həssas mövzularda fikir bildirəndə daha diqqətli olmalıyıq. Heç kim şəhid yaxınlarını üzümə və qəhrəmanlarımızın əldə etdiyi Qələbənin miqyasını kiçiltməli deyil. Onların hər biri başımızdan tacdır, onların sayəsində biz qalib xalqa çevrilmişik və bu gün tarixi torpaqlarımızda düşməni ağır itkilərə məruz qoymuşuq. Bunu heç birimiz unutmalı deyilik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

Şəhidlərimiz tək ailəsinin, nəslinin deyil, 50 milyonluq xalqımızın övlədləridir. Azərbaycanımızın mövcud olduğu müddətdə şəhidlərimiz əziz xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaq. Bizim üçün hər bir şəhid Vətən və qələbə rəmzidir. Şəhidlərimizin hər biri, xüsusilə də son şəhidimizin hər biri tarixi ərazilərimiz olan Qərbi Zəngəzura qayıdışımızı təmin edən əsl qəhrəmanlardır.

Məhz bu qəhrəman şəhidlərimizin sayəsində biz bu gün bir gözümüzdə yaş, bir gözümüzdə sevinc, Ermənistan–Azərbaycan münasibətinin 34 illik tarixi ərzində ilk dəfə tarixi torpaqlarımızda yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinə aid hərbi infrastrukturunun və döyüş mövqələrinin darmadağın edilməsinin, həmin ərazidə tərribatlara cəhd edən yüzlərlə düşmənin canlı qüvvəsinin və milyard dollarlıq silah sistemlərinin zərərsizləşdirilməsinin qururunu yaşayıyıq.

Ədalət VERDİYEV,
ehtiyatda olan zabıt,
hərbi ekspert